

LEKCJA 1

Temat: Zagrożenie pożarowe**Formy realizacji:**

- ścieżka edukacyjna, lekcja techniki (45 minutowa jednostka lekcyjna) w klasie pierwszej.

Cele szczegółowe lekcji:

- uświadomienie zagrożeń pożarowych,
- kształtowanie nawyków, zachowań podczas pożaru i ewakuacji.

Cele operacyjne:

Po zakończeniu zajęć uczeń:

- rozpoznaje i właściwie interpretuje znaki i symbole przeciwpożarowe,
- potrafi wymienić najczęstsze przyczyny pożarów,
- rozpoznaje rodzaje środków gaśniczych,
- umie właściwie zastosować rodzaje gaśnic do palącego się środka,
- potrafi racjonalnie zachować się w przypadku pożaru.

Metody nauczania:

- podające (pogadanka, anegdota, dyskusja, objaśnienie),
- eksponujące (pokaz z objaśnieniem, pokaz z instruktażem, ekspozycja),
- metoda zajęć praktycznych,
- analiza znaków i symboli.

Pomoce dydaktyczne:

- komputer z oprogramowaniem biurowym,
- rzutnik pisma,
- znaki bezpieczeństwa,
- instrukcje przeciwpożarowe,
- tablice,
- gaśnice,
- procedury ewakuacji z planem budynku,
- karta pracy ucznia,
- prezentacja multimedialna „Zagrożenia pożarowe”,
- foliogramy.

Formy aktywizacji uczniów:

- praca w grupach, określenie przyczyny powstawania pożarów,
- symulacje, określenie rodzaju pożaru, uczniowie proponują, czym gasić,
- burza mózgów i dyskusja, jak się zachować, gdy zauważę pożar.

Spis foliogramów**Nr Tytuł**

1. Znaki ewakuacyjne.
2. Znaki ochrony przeciwpożarowej.
3. Instrukcja alarmowa i postępowania w przypadku powstania pożaru.

PLAN ZAJĘĆ ZE WSKAZÓWKAMI METODYCZNYMI

L.p.	Czynności	Czas
1.	Czynności organizacyjne.	3 min.
2.	Prezentacja „Instrukcji Bezpieczeństwa”, pogadanka nauczyciela na temat przestrzegania zasad bezpieczeństwa pożarowego.	5 min.
3.	Prezentacja <i>foliogramów nr 1, 2, 3</i> , pogadanka nauczyciela na temat stosowanych w symboli, znaków, sygnałów alarmowych.	
4.	„Burza mózgów” na temat najczęstszych przyczyn powstawania pożarów. Uczniowie wymieniają przyczyny i zapisują w karcie pracy. W przypadku różnic wymagany jest komentarz nauczyciela.	5 min.
5.	Pogadanka nauczyciela na temat przeznaczenia sprzętu gaśniczego. Nauczyciel określa rodzaj pożaru, uczniowie proponują, czym gasić, zapisują w karcie pracy. W przypadku różnic wymagany jest komentarz nauczyciela.	10 min.
6.	Prezentacja multimedialna „Zagrożenia pożarowe”. Komentarz nauczyciela na temat bezpiecznych zachowań.	7 min.
7.	„Burza mózgów” na temat, jak powinienem się zachować, gdy zauważę pożar? Uczniowie wymieniają przykłady i zapisują w karcie pracy. W przypadku różnic wymagany jest komentarz nauczyciela.	10 min.
8.	Podsumowanie lekcji, zwrócenie szczególnej uwagi na bezpieczne zachowanie. Zadanie pracy domowej – rozwiązanie krzyżówki.	3 min.

FORMY AKTYWIZACJI UCZNIÓW:

Należy wspólnie z uczniami określić przyczyny powstawania pożarów i zapisać w karcie pracy.

Najczęstsze przyczyny powstawania pożarów:

- zaproszenie ognia (używanie otwartego ognia, niedopałki, ogniska, fajerwerki),
- niewłaściwe postępowanie się urządzeniami elektrycznymi, uszkodzona instalacja elektryczna, zwarcia,
- niewłaściwe postępowanie się urządzeniami gazowymi, uszkodzona instalacja gazowa,
- niewłaściwe przechowywanie środków łatwopalnych w piwnicach, komórkach, na strychach,
- wypadki drogowe, uszkodzenia instalacji elektrycznej, paliwowej, gazowej w samochodach,
- podpalenia, bezmyślne wypalanie trawy, lasu, pozostawianie śmieci w lesie (np. szkła).

Nauczyciel określa rodzaj pożaru, uczniowie proponują, czym go gasić:

- pożar telewizora, komputera, silnika elektrycznego – należy gasić gaśnicą śniegową,
- pożar w bibliotece szkolnej – należy gasić wodą lub gaśnicą pianową,
- pożar benzyny, oleju, farb – należy gasić piachem, kocem, gaśnicą proszkową lub gaśnicą pianową,
- pożar samochodu – należy gasić gaśnicą proszkową.

Nauczyciel informuje o zagrożeniach w domu, w szkole i w innych budynkach użyteczności publicznej. Prezentuje znaki bezpieczeństwa:

- ewakuacyjne,
- ochrony przeciwpożarowej.

Omówienie, prezentacja – przeznaczenie sprzętu gaśniczego:

- **hydrant** – gaszenie wodą podawaną z węża pożarniczego (nie wolno używać do gaszenia instalacji elektrycznych),
- **koc gaśniczy** – gaszenie przez narzucenie koca na palący się przedmiot, aby odciąć dopływ powietrza,
- **gaśnice:**
  - *pianowa* – gaszenie zapewnia szybkie chłodzenie strefy pożaru i materiału palnego, a także tworzy na powierzchni powłokę uniemożliwiającą ponowne zapalenie, nie stosować do gaszenia ciał reagujących z wodą, np.: sól, potas, wapno,
  - *proszkowa* – gaszenie zapewnia szybkie chłodzenie, tworzy warstwę izolacyjną przed ogniem; możliwość gaszenia urządzeń elektrycznych. Nie stosować do gaszenia części ruchomych maszyn, komputerów i sprzętu elektronicznego,
  - *śniegowa* – gaszenie zapewnia szybkie chłodzenie, zdmuchuje płomień, działa tłumiąco wprowadzając CO₂. Można stosować do gaszenia urządzeń pod napięciem. Nie stosować do gaszenia pożarów siarki, węgla, metali lekkich, palących się ludzi.

Przedstawienie i zapoznanie uczniów z instrukcją przeciwpożarową, drogą ewakuacyjną oraz procedurami zachowania się podczas pożaru szkoły i ewakuacji oraz z sygnałami alarmowymi.

Najważniejszym efektem zajęć jest nabycie przez uczniów umiejętności stosowania się do procedur ewakuacyjnych oraz racjonalne zachowanie się w przypadku zagrożenia pożarem.

MATERIAŁ POMOCNICZY DLA NAUCZYCIELA

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji zadań, celem których jest ochrona życia, zdrowia, mienia oraz środowiska przed pożarem, klęską żywiołową innym zagrożeniem stanowi o tym ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. # 2002 r. nr 147, poz. 1229 z późniejszymi zmianami)

Zadania:

- a. zapobieganie powstawaniu i rozpowszechnianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego zagrożenia,
- b. zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego zagrożenia,
- c. prowadzenie działań ratowniczych.

1. Na zagrożenia w czasie pożaru mają wpływ:

- szybkość jego rozprzestrzeniania się, ewentualne utrudnienia w prowadzeniu akcji ratunkowej, liczba osób przebywających w budynku,
- warunki bezpieczeństwa budowlanego, odporność pożarowa budynków, drogi ewakuacyjne, elementy wykończenia wewnątrz,
- bezpieczeństwo konstrukcji zapewniające nie zniszczenie jej w całości lub części oraz nośność konstrukcji w czasie prowadzenia akcji ppoż.,
- organizacja i warunki ewakuacji, procedury postępowania, oznakowanie wyjść, środki alarmowania,
- instalacje i urządzenia techniczne, gazowe, elektryczne, technologiczne,
- organizacja dozoru technicznego obiektu i obsługi osób przebywających w budynku,
- sprawność i skuteczność systemów zabezpieczeń oraz sprzęt i urządzenia do prowadzenia akcji ratunkowej,
- warunki do prowadzenia akcji ratunkowej i przygotowanie obiektu do podjęcia działań ratowniczych.

2. Najczęstsze przyczyny powstawania pożarów i ich rozprzestrzeniania się to:

- rzucenie palących się niedopałków papierosów na materiały palne,
- pozostawione bez dozoru włączone odbiorniki energii elektrycznej,
- użycie otwartego ognia, palenie papierosów w miejscach zabronionych,
- nieprawidłowe eksploataowanie i konserwowanie urządzeń i instalacji elektrycznych, gazowych, grzewczych,
- prowadzenie prac spawalniczych bez zabezpieczenia,
- niewłaściwe składowanie lub posługiwanie się materiałami palnymi,
- włączanie do sieci elektrycznej urządzeń powodujących przeciążenie instalacji,
- nieprzestrzeganie przepisów i zasad ochrony przeciwpożarowej,
- nieumyślne lub umyślne spowodowanie zagrożenia pożarowego,
- palne elementy wystroju i wyposażenia pomieszczeń,
- ilość i rodzaj materiałów palnych znajdujących się w pomieszczeniu,
- niesprawny sprzęt ppoż. lub jego brak,
- nieznanomość zasad postępowania i obsługi sprzętu w przypadku powstania pożaru,
- nieskuteczne środki alarmowania o powstałym pożarze.

3. Czynniki decydujące o zagrożeniu życia:

- układ pomieszczeń, odległość miejsca pobytu od wyjścia ewakuacyjnego,
- zamknięte drzwi ewakuacyjne, zatarasowane drogi ewakuacyjne uniemożliwiające szybkie opuszczenie strefy zagrożonej pożarem,
- gwałtowny rozwój pożaru, silne zadymienie, wybuch,
- zacczadzenia, zatrucia gazami toksycznymi, oparzenia i inne urazy ciała,
- nadmierna liczba osób przebywająca w zagrożonym pomieszczeniu,
- źle przeprowadzona ewakuacja,
- panika.

4. Ogólne wskazania ograniczające zagrożenie pożarowe:

Pomieszczenia mieszkalne, użyteczności publicznej, techniczne i gospodarcze powinny być w dobrym stanie technicznym i wyposażone w sprzęt ppoż., a osoby znajdujące się tam przeszkolone.

Zabrania się:

- wszelkich czynności mogących wywołać pożar lub utrudnić akcję ratowniczą, tj. palenia tytoniu, używania otwartego ognia i innych czynników mogących zainicjować zapłon (pożar):
  - w miejscach występowania materiałów niebezpiecznych,
  - w strefie zagrożenia wybuchem,
  - w miejscach występowania innych materiałów palnych,
  - w miejscach oznakowanych zgodnie z PN,
- przechowywania ponadnormatywnych ilości materiałów, cieczy i odpadów palnych,
- zamykania i tarasowania dróg ewakuacyjnych uniemożliwiających sprawną ewakuację,
- umieszczania materiałów palnych pod urządzeniami lub instalacjami nagrzewającymi się do 100°C w odległości 0,5 m,
- spalania śmieci i odpadów w miejscach mogących spowodować zagrożenie pożarowe,
- garażowania pojazdów silnikowych w pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu,
- rozgrzewania smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektów lub materiałów palnych,
- stosowania osłon punktów świetlnych z materiałów palnych (odległość niepalnej osłony powinna wynosić 0,05 m),
- niestosowania się do instrukcji obsługi urządzeń,
- korzystania z uszkodzonych instalacji elektrycznych i gazowych,
- pozostawiania bez dozoru włączonych urządzeń elektrycznych nieprzystosowanych do ciągłej pracy,
- włączania urządzeń elektrycznych powodujących przeciążenie instalacji,
- ustawiania urządzeń grzewczych na materiałach palnych,
- naprawiania i przeróbki urządzeń, instalacji gazowych i elektrycznych bez wymaganych uprawnień i kwalifikacji,
- przechowywania substancji, których wzajemne oddziaływanie może spowodować pożar,
- używania sprzętu i urządzeń ppoż. do celów nie związanych z przeznaczeniem,
- przechowywania cieczy o temperaturze zapłonu 55°C w nieatestowanych pojemnikach w ponadnormatywnych ilościach.

Obowiązki:

- pomieszczenia i miejsca wyznaczone do palenia tytoniu powinny mieć kosze i popielniczki z niepalnych materiałów,
- obiekty budowlane należy wyposażyć w oświetlenie awaryjne,
- w miejscach widocznych należy umieszczać wykaz telefonów alarmowych oraz instrukcje postępowania na wypadek powstania pożaru,
- należy oznakować drogi ewakuacyjne,
- należy oznakować miejsca, w których znajdują się urządzenia przeciwpożarowe,
- należy oznakować główne wyłączniki prądu, gazu,
- należy oznakować pomieszczenia, w których występują materiały łatwopalne,
- w budynkach mieszkalnych nie należy przechowywać materiałów łatwopalnych na tarasach, balkonach i loggiach, w piwnicach, na poddaszu i strychu, klatce schodowej i korytarzu oraz w innych pomieszczeniach ogólnie dostępnych.

5. Rodzaje pożarów:

Obowiązek dokonania doboru i rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego wynika z ustawy. Przyjęta została zasada, że obiekty powinny być wyposażone w podręczny sprzęt gaśniczy i agregaty zgodnie z PN-75/M-51000 dostosowane do odpowiednich grup pożarów A, B, C, D:

- A. Pożary ciał stałych, pochodzenia organicznego, przy spalaniu których obok innych zjawisk powstaje zjawisko żarzenia, np.: drewno, papier, słoma, węgiel, tworzywa sztuczne, tkaniny;
- B. Pożary cieczy palnych i substancji stałych topiących się wskutek ciepła wytwarzanego przy pożarze, np.: benzyna, alkohole, aceton, eter, oleje, lakiery, tłuszcze, parafina, stearyna, pak, naftalen, smoła;
- C. Pożary gazów, np.: metan, acetylen, propan, wodór, gaz miejski;
- D. Pożary metali, np.: magnez, sód, uran, potas.
- E. Pożary metali, np.: magnez, sód, uran, potas.

ZADANIA KONTROLNE Z ROZWIĄZANIAMI**Zadanie nr 1.**

Najczęstsze przyczyny powstawania pożarów:

- zaproszenie ognia (używanie otwartego ognia, niedopałki, ogniska, fajerwerki, dzieci bez opieki),
- niewłaściwe posługiwanie się urządzeniami elektrycznymi, uszkodzona instalacja elektryczna, zwarcia,
- niewłaściwe posługiwanie się urządzeniami gazowymi, uszkodzona instalacja gazowa,
- niewłaściwe przechowywanie środków łatwopalnych w piwnicach, na strychach, w komórkach,
- wypadki drogowe, uszkodzenia instalacji elektrycznej, paliwowej, gazowej w samochodach,
- podpalenia, bezmyślne wypalanie trawy, lasu, pozostawianie śmieci w lesie (np. szkła).

Zadanie nr 2.

W zależności od rodzaju pożaru, zaproponuj, czym go gasić.

- pożar telewizora, komputera, silnika elektrycznego – należy gasić gaśnicą śniegową,
- pożar w bibliotece szkolnej – należy gasić wodą lub gaśnicą pianową,
- pożar benzyny, oleju, farb – należy gasić piachem, kocem, gaśnicą proszkową,
- pożar samochodu – należy gasić gaśnicą proszkową.

Zadanie nr 3.

Jak powinienem zachować się, gdy zauważę pożar?

1. Nie ulegać panice.
2. Zawiadomić straż pożarną – tel. 998 lub 112.
3. Zawiadomić dorosłych, sąsiadów.
4. Podjąć próbę gaszenia ognia podręcznymi środkami gaśniczymi w obecności dorosłych.
5. Ewakuować się z miejsca zagrożenia, nie korzystać z windy.

PRACA DOMOWA

Słowa krzyżówki:

1. pożar, 2. pianowa, 3. śniegowa, 4. piach, 5. proszkowa, 6. woda.

Hasło: **PANIKA** – to nagły, niepoahamowany, często nieuzasadniony strach, przerażenie ogarniające zwykle większą grupę ludzi. W przypadku zagrożenia należy zachować spokój.

KARTA PRACY UCZNIĄ – LEKCJA 1

Temat: Zagrożenie pożarowe

INFORMACJE PODSTAWOWE

Pożar – to palenie się budynków, lasów; ogień ogarniający dużą przestrzeń.

Znaki ewakuacyjne

kierunek ewakuacji

drzwi ewakuacyjne

schody ewakuacyjne

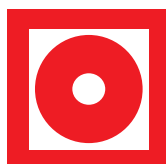
Znaki ochrony przeciwpożarowej

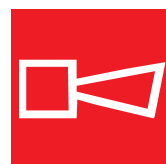
hydrant wewnętrzny

gaśnica

przycisk alarmowy

sygnalizator akustyczny

drabina pożarowa

Przeznaczenie sprzętu gaśniczego.

- **hydrant** – gaszenie przy pomocy węża, wodą (nie wolno używać do gaszenia instalacji elektrycznych),
- **koc gaśniczy** – gaszenie przez narzucenie koca na palący się przedmiot, aby odciąć dopływ powietrza.
- **gaśnice:**
  - *pianowa* – gaszenie zapewnia szybkie chłodzenie strefy pożaru i materiału palnego, a także tworzy na powierzchni powłokę uniemożliwiającą ponowne zapalenie, nie stosować do gaszenia ciał reagujących z wodą, np.: sól, potas, wapno,
  - *proszkowa* – gaszenie zapewnia szybkie chłodzenie, tworzy warstwę izolacyjną przed ogniem; możliwość gaszenia urządzeń elektrycznych. Nie stosować do gaszenia części ruchomych maszyn, komputerów i sprzętu elektronicznego,
  - *śniegowa* – gaszenie zapewnia szybkie chłodzenie, zdmuchuje płomień, działa tłumiąco wprowadzając CO₂. Można stosować do gaszenia urządzeń pod napięciem. Nie stosować do gaszenia pożarów siarki, węgla, metali lekkich, palących się ludzi.

Ćwiczenie 1.

Wymień najczęstsze przyczyny powstawania pożarów.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Ćwiczenie 2.

W zależności od rodzaju pożaru, zaproponuj, czym go gasić.

1. Pożar telewizora, komputera, silnika elektrycznego – .....
2. Pożar w bibliotece szkolnej – .....
3. Pożar benzyny, oleju, farb – .....
4. Pożar samochodu – .....

Ćwiczenie 3.

Jak powinieneś zachować się, gdy zauważysz pożar?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Twoje bezpieczne zachowanie powinno chronić Ciebie i innych!
